

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserven

Dokumentnamn	Dokument typ	Fastställt/upprättad	Beslutsinstans
Riktlinjer för god ekonomisk hushållning samt hantering av resultatutjämnings-reserv	Policy	KF 2020-11-26-§ 123	Kommunfullmäktige
Dokument-ansvarig	Version	Senast reviderad	Giltig till
Kommunstyrelsen	5	KF 2013-06-13 § 61 Reviderad KF 2016-02-18 § 3 Reviderad KF 2018-11-22 § 149 Reviderad KF 2019-12-12 § 128 Reviderad KF 2020-11-26 § 123	2022-12-31
	I		Tills vidare
Dokumentinformation	Dokumentet visar på hur Sotenäs kommun definierar god ekonomisk hushållning.		
Dokumentet gäller för	Samtliga nämnder.		
Relaterade dokument	Ekonomiska styrprinciper, internkontrollreglemente, nämndernas reglementen, styr- och ledning		
Ansvarig handläggare	Ekonomichef		

Sammanfattning

Enligt kommunallagen ska kommuner och landsting besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Vidare kan kommuner och landsting också besluta om att ha en resultatutjämningsreserv. Om så är fallet ska riktlinjerna även omfatta hanteringen av resultatutjämningsreserv.

I riktlinjerna för god ekonomisk hushållning framgår kommunens långsiktiga finansiella mål för kommande mandatperiod. Kortsiktiga finansiella mål beslutas varje år i kommunens mål- och resursplan.

Kommunen har tre långsiktiga finansiella mål;

- Resultatet i förhållande till skatteintäkter och kommunal utjämning ska under mandatperiod 2019 – 2022 minst uppgå till 1 procent. Därefter ska det långsiktiga resultatet uppgå till 2 procent av skatteintäkter och kommunal utjämning, under varje mandatperiod.
- Nettoinvesteringar ska över en mandatperiod inte överstiga summan av årens avskrivningar och årens resultat, därtill kan investeringar för särskilda satsningar ingå förutsatt att de finansieras med egna medel.
- Verksamheternas nettokostnader ska minska över tid.

Sotenäs kommun har en god ekonomi och en god soliditet därför är bedömningen att det är möjligt att avsätta medel i en utjämningsreserv för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

Sotenäs kommuns ”Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserven” är utformad för att svara upp mot kommunallagens krav på riktlinjer om god ekonomisk hushållning.

Bakgrund

Kommunallagen ställer krav dels att kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer dels att kommunfullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen. Om kommunen eller landstinget har inrättat en resultatutjämningsreserv ska riktlinjerna även omfatta hanteringen av den.

Finansiella mål behövs för att betona att ekonomin är en restriktion för verksamhetens omfattning. Mål och riktlinjer för verksamheten behövs för att visa hur mycket av de olika verksamheterna som ryms inom de finansiella målen, dvs koppling mellan ekonomi och verksamhet. Dessa behövs också för att främja en kostnadseffektiv och ändamålsenlig verksamhet samt för att göra uppdraget gentemot medborgarna tydligt.

God ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv innebär bland annat att varje generation själv måste bära kostnaderna för den service som den konsumerar. Detta innebär att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Kommunen ska ange en tydlig ambitionsnivå för den egna finansiella utvecklingen och ställningen i form av mål. Målformuleringarna bör utgå från vad som i normalfallet är att betrakta som god ekonomisk hushållning, anpassat till kommunens egna förhållanden och omständigheter.

Ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomin både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. Om kostnaderna i ett längre perspektiv överstiger intäkterna innebär det att kommande generationer får betala för denna överkonsumtion. Normalt sett ska ekonomin visa på ett positivt resultat på en nivå som gör att förmögenheten inte urholkas av inflation eller av för låg självfinansieringsgrad av investeringar.

God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv tar sikte på kommunens förmåga att driva verksamheten på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. För att skapa förutsättningar för en god ekonomisk hushållning måste det finnas ett klart samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter. För att åstadkomma detta samband krävs bland annat en utvecklad planering med framförhållning och handlingsberedskap, tydliga och mätbara mål samt en rättvisande och tillförlitlig redovisning som ger information om avvikelser gentemot uppställda mål. Vidare behövs resultatanalyser och kontroller som visar hur verksamhetens prestationer och kvalitet motsvarar uppställda mål samt en effektiv organisation som säkerställer måluppfyllelsen. För att kunna styra verksamheterna måste kommunen säkerställa processer för att bedriva dessa kostnadseffektivt och ändamålsenligt.

Riktlinjen har för avsikt att ta höjd för ett mer långsiktigt perspektiv på kommunens ekonomiska styrning och är utformad för att svara upp mot kommunallagens krav på riktlinjer om god ekonomisk hushållning.

Riktlinjerna avser i första hand kommunens skattefinansierade verksamhet. För verksamhet som drivs i bolagsform sker styrning med hjälp av ägardirektiv och andra styrande dokument.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Finansiella mål

Finansiella målen fastställs på kort- och lång sikt. De långsiktiga finansiella målen fastställs i dessa riktlinjer. Kortsiktiga finansiella mål för budgetåret och mandatperioden formuleras inom ramen för Sotenäs kommuns årliga budgetprocess. Om resultatutjämningsreserven (RUR) skulle komma att disponeras kan såväl de kortsiktiga som de långsiktiga finansiella målen behöva ses över.

Kortsiktiga finansiella mål

De kortsiktiga finansiella målen utgör delmål för att uppnå de långsiktiga finansiella målen.

Långsiktiga finansiella mål

Genom att fastställa långsiktiga finansiella mål blir de styrande för vad kommunen långsiktigt vill uppnå i fråga om vilka resultatnivåer som krävs, investerings-verksamhetens omfattning och vad den löpande verksamheten kan kosta under kommande mandatperiod.

- Resultatet i förhållande till skatteintäkter och kommunal utjämning ska under mandatperiod 2019 – 2022 minst uppgå till 1 procent. Därefter ska det långsiktiga resultatet uppgå till 2 procent av skatteintäkter och kommunal utjämning, under varje mandatperiod.

Ekonomi i balans utgör miniminivå för det ekonomiska resultatet på kort sikt. Resultatnivån på längre sikt måste vara tillräckligt stort för att motsvarande servicenivå kan garanteras även för nästkommande generation. Detta med hänsyn tagen till inflation och utveckling, utan att den ska behöva en högre skatt. Resultatet är även en bidragande faktor till den investeringsvolym kommunen klarar av att finansiera med egna medel.

I begreppet "skatteintäkter och kommunal utjämning" ingår all kommunal utjämning, generella bidrag och fastighetsavgift.

- Kommunkoncernens belåning ska inte överstiga en nivå som motsvaras av belåningstaket hos Kommuninvest.

Ett låne-tak för kommunkoncernen kopplat till koncernens lånetak hos Kommuninvest, och en investeringsnivå för kommunen kopplat till förmåga att investera utan att öka kommunens låneskuld bidrar till god ekonomisk hushållning i Sotenäs.

- Investeringsvolymen ska över en mandatperiod inte överstiga summan av årens avskrivningar och årens resultat, därtill kan investeringar för särskilda satsningar ingå förutsatt att de finansieras med egna medel.

Höga investeringsnivåer ger en ökad sårbarhet för kommunens ekonomi på grund av finansieringsbehov och ökade kapitalkostnader. Lånefinansiering samt ökade kapitalkostnader innebär ökade finansiella kostnader som tränger undan resurser från verksamheterna.

I begreppet investeringar kan tillkomma att särskilda satsningar utöver investeringsutrymmet (avskrivningar samt resultat) beslutas samt resultatöverföring av investeringar från tidigare år. Och investeringsmålet fortsatt uppfyllas förutsatt att investeringarna kan finansieras med egna medel, dvs. utan att öka kommunens låneskuld.

- Verksamhetens nettokostnader ska minska över tid

I jämförelse mellan kommunens referenskostnad och nettokostnad finns större avvikelser framförallt inom grundskola F-9, förskola, gymnasieskola och äldreomsorg. En anpassning av minskade nettokostnader innebär att den löpande verksamheten tar mindre i anspråk av skatteintäkter och kommunal utjämning, samt att nettokostnaden sannolikt närmar sig referenskostnaden, vilket bidrar till en god ekonomisk hushållning i Sotenäs kommun.

God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv

Verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning ska, med utgångspunkt från vision och gällande programförklaring, omfatta kommunens olika verksamhetsområden. Målen ska för varje budgetår anges i kommunens mål- och resursplan.

Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning

Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning ska ske både i delårsrapport och årsredovisning. Det är kommunstyrelsen som i förvaltningsberättelsen utvärderar uppfyllelsen av de mål som kommunfullmäktige fastställt. Kommunstyrelsen ska även göra en samlad

bedömning huruvida god ekonomisk hushållning har uppnåtts. För att kommunstyrelsen ska kunna göra denna bedömning är det viktigt att kommunfullmäktige anger en lägsta nivå av måluppfyllelse för att god ekonomisk hushållning ska ha uppnåtts.

För att uppnå god ekonomisk hushållning krävs att:

- Samtliga finansiella mål har uppnåtts under räkenskapsåret.
- En övervägande del av verksamhetsmålen har uppfyllts under året eller kommer att uppfyllas under den tidsperiod som anges i målformuleringen.

Bedömning av mål för god ekonomisk hushållning

Bedömning av måluppfyllelse görs genom en sammanväg bedömning av fullmäktiges indikatorer, och underliggande måluppfyllelse i nämndernas styrande verksamhetsmål. I nämndernas måluppfyllelse görs bedömning av indikatorer och aktiviteter.

Balanskrav och balanskravsutredning

I årsredovisningens förvaltningsberättelse ska en balanskravsutredning upprättas. Av denna utredning ska det framgå vilka justeringar av årets resultat som gjorts för att räkna fram dels ”Årets resultat efter balanskravsjusteringar”, dels ”Årets balanskravsresultat”. Av denna utredning eller av förvaltningsberättelsen bör en analys av både ”Årets balanskravsresultat” och ”Balanskravsresultat att reglera” göras.

Om en kommun eller ett landsting i sin årsredovisning konstaterar ett balanskravsunderskott för året stadgar regelverket att underskottet ska regleras senast efter tre år.

Balanskravsresultatet räknas fram i en till resultaträkningen sidoordnad balanskravsutredning. Där görs justeringar av ett antal angivna kostnader och intäkter (vissa realisationsvinster och -förluster, orealiserade förluster i värdepapper, återföring av orealiserade förluster i värdepapper). I förekommande fall ska även RUR hanteras i denna utredning.

Resultatutjämningsreserv (RUR)

Syftet med lagstiftningen är att ge kommuner och landsting möjlighet att under vissa angivna förutsättningar reservera medel i RUR för att kunna täcka underskott vid ett senare tillfälle. Syftet med RUR är att kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa omständigheter, kunna utnyttja denna när skatteunderlagsutvecklingen är svag. RUR är avsedd att utjämna normala svängningar i skatteunderlaget över konjunkturcykeln för att skapa större stabilitet för verksamheterna.

Med RUR kan kommunen vid en tillfällig intäktsdämpning undvika kortsiktiga neddragningar av verksamheter som eventuellt senare måste byggas upp igen. Avsikten med RUR är således inte att göra det möjligt att skjuta upp långsiktigt nödvändiga beslut om en verksamhet eller ekonomin i stort, det vill säga inte hämma åtgärder som är viktiga ur effektivitetssynpunkt. RUR ska inte heller användas för att göra kortsiktiga förändringar av skattesatsen

Allmänna riktlinjer för reservering/avsättning till RUR

Reservering till en resultatutjämningsreserv får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravs-

justeringar som överstiger en procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Exempel: Resultatutredning bokslut 2018	Belopp mnkr
Årets resultat	9,9
Årets resultat efter balanskravsjustering	7,7
1 % av skatteintäkter och kommunal utjämning	5,2
Belopp som är möjligt att reservera	2,5

Om kommunen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser, ska gränsen för när avsättningen får ske i stället uppgå till två procent av summan av de ovan nämnda posterna.

Enligt propositionen bör riktlinjerna också ange hur stor reserven högst får vara. Ett sådant tak kan exempelvis formuleras som en andel av skatteintäkter och generella bidrag.

Sotenäs riktlinjer för reservering/avsättning till RUR

För Sotenäs kommun, som har ett positivt eget kapital och i övrigt en relativt andra kommuner god finansiell ställning, gäller att en avsättning får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger en procent av summan av skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning.

Mot bakgrund av att Sotenäs kommun, trots egen god finansiell ställning, i kommunkoncernen har en relativt hög skuldsättning får resultatutjämningsreserven maximalt uppgå till 20 mnkr.

Sotenäs riktlinjer för disponering av RUR

För Sotenäs kommun tillämpas modellen att en prognos av det årliga underliggande skatteunderlaget för riket, jämfört med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren, används som *riktvärde* för när uttag ska få göras ur RUR. Om prognosen understiger genomsnittet får reserven användas. En disponering av RUR får budgeteras om prognosen under budgetarbetet understiger det tioåriga genomsnittet.

För Sotenäs kommun gäller vidare att medlen från RUR ska täcka negativa resultat, det vill säga så mycket som krävs för att balanskravsresultatet ska komma upp till noll. Detta gäller såväl i budgeten som i årsredovisningen.

Två kriterier ska alltså vara uppfyllda:

- förändringen av årets underliggande skatteunderlag ska understiga den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren
- balanskravsresultatet ska vara negativt och reserven får användas för att nå upp till ett nollresultat (eller så långt som reserven räcker).

Beslut om planerad användning av medel från RUR fattas i samband med mål- och resursplan. I samband med årsredovisningen fastställs eventuell användning av medel.